

Konwergencja miast wojewódzkich w obszarach koncepcji zrównoważonego rozwoju

mgr inż. Łukasz Mikołajczyk

Streszczenie rozprawy doktorskiej

przygotowanej pod kierunkiem naukowym:

dr hab. Ireneusza Dąbrowskiego, prof. SGH

Zaproponowany w niniejszej pracy proces badawczy oparty jest na całościowym ujęciu zarówno koncepcji zrównoważonego rozwoju, w podziale na trzy główne obszary, jak i procesów konwergencji/dywergencji absolutnej w podejściu ogólnym oraz „klubowym”.

W wstępie wskazano m.in. główny cel rozprawy, którym jest weryfikacja istnienia bądź braku, wspomnianej w samym tytule konwergencji, w obszarach zrównoważonego rozwoju pomiędzy miastami wojewódzkimi. W procesie badawczym wzięto pod uwagę trzy obszary koncepcji: gospodarczy, społeczny i środowiskowy. Czwartym obszarem, który stanowi pewnego rodzaju punkt odniesienia względem wspomnianych wcześniej, jest rynek nieruchomości. Hipoteza główna w pracy brzmi:

H: Pomiędzy miastami wojewódzkimi nie występuje zjawisko konwergencji.

Weryfikacja hipotezy została zrealizowana w oparciu o postawiony cel, a więc identyfikację procesów konwergencji. Postawiono także dwie hipotezy pomocnicze:

H1: Miasta wojewódzkie zwiększają poziom zróżnicowania pomiędzy sobą w poszczególnych obszarach.

H2: Różnice występujące pomiędzy analizowanymi miastami powodują, że tworzą one „kluby” konwergencji w poszczególnych obszarach.

Dokonano także przeglądu literatury, w którym przedstawiono dotychczasowe badania w zakresie zarówno koncepcji zrównoważonego rozwoju jak i procesów konwergencji. Wskazano na duże zróżnicowanie prowadzonych badań pod względem stosowanych metod oraz analizowanych obszarów. Zaproponowane w dysertacji podejście stanowi uzupełnienie literatury pod względem kompleksowego podejścia do analizy trzech głównych obszarów zrównoważonego rozwoju, różnego poziomu ich analizy oraz lokalnego charakteru wykorzystanych regionów (16 miast wojewódzkich).

W rozdziale pierwszym opisano teoretyczne aspekty wzrostu gospodarczego i pojawiającej się konwergencji, która jest wynikiem krańcowej produktywności kapitału. Dotyczy ona modelu Solowa opartego na neoklasycznej teorii wzrostu. Model w wersji podstawowej został ograniczony do dwóch podstawowych czynników: kapitału i pracy, natomiast w wersji rozszerzonej także o poziom technologii (wiedzy).

W rozdziale drugim skupiono się na opisie koncepcji zrównoważonego rozwoju zarówno pod kątem jej powstania, definicji jak i dotychczasowych osiągnięć opisanych w raportach dotyczących Polski i raportu globalnego. Opisano także aktualnie obowiązujący dokument związany z tą koncepcją – Agendę 2030, w którym wskazano 17 celów do osiągnięcia. Krótko zaprezentowano także dwa fundusze Unii Europejskiej: Fundusz Spójności i Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, które z założenia powinny wspierać zmniejszanie poziomu zróżnicowania pomiędzy regionami.

Rozdział trzeci zawiera opis rodzajów konwergencji oraz sposobów ich weryfikacji w bardzo ogólnym podejściu. Opisano w nim także krótko wybór zmiennych diagnostycznych oraz pojęcia związane z podziałem terytorialnym Polski.

Opis rynku nieruchomości i determinant jego rozwoju został zrealizowany w rozdziale czwartym. Wskazano zarówno determinanty z obszaru społecznego w aspekcie demograficznym jak i z obszaru gospodarczego. Poszczególne podrozdziały zawierają dane statystyczne dotyczące wszystkich wymienionych determinant.

Rozdział piąty zawiera opis schematu doboru zmiennych diagnostycznych w procesie badawczym realizowanym w dysertacji. Wskazano w nim także podstawowe statystyki zmiennych z roku 2011 (pozostałe lata zostały pokazane w załączniku 1) oraz dokonano podziału zmiennych na stymulanty i destymulanty. Wspomniane aspekty, stanowiące podrozdziały, są ze sobą bardzo mocno powiązane i skupiają się na jednym z najistotniejszych elementów całego procesu, wyborze zmiennych i ich charakterystykach. W rozdziale tym opisano również metody tworzenia wskaźników syntetycznych. Pod uwagę zostały wzięte najczęściej spotykane w literaturze metody. Dokonano także wyboru metody optymalnej dla danych wykorzystywanych w analizie. W tym celu wykorzystano miarę podobieństwa rankingów. Wszystkie metody zostały porównane ze sobą, a do dalszych etapów procesu badawczego wybrano metodę unitaryzacji zerowanej.

Rozdział szósty zawiera szczegółowy sposób weryfikacji trzech rodzajów konwergencji: beta, sigma oraz gamma. Wskazano w nim metody wykorzystane w procesie weryfikacji

poszukiwanego zjawiska we wszystkich obszarach. W kolejnym rozdziale opisano uzyskane wyniki na poziomie wskaźnika syntetycznego. Alternatywne podejście do weryfikacji konwergencji, które pozwala na analizę zmian w całym badanym okresie stanowi kolejny etap procesu badawczego. Wspomniana metoda wykorzystuje macierze przejścia oparte na łańcuchach Markowa. Dodatkowo metoda ta pozwala na identyfikację konwergencji klubowej, która także jest w zakresie przeprowadzonej analizy. Podział miast na grupy został wykorzystany zarówno w analizie macierzy przejścia jak i przy wykorzystaniu analizy skupień. Przeprowadzona analiza pozwoliła na identyfikację „klubów”, a więc grup miast, pomiędzy którymi zachodzą poszukiwane procesy. W dalszej części rozdziału dokonano identyfikacji procesów konwergencji/dywergencji na poziomie poszczególnych zmiennych. Gamma konwergencja nie została zidentyfikowana w żadnym z obszarów, co zdeterminowało analizę opartą na poszukiwaniu beta i sigma konwergencji/dywergencji wśród zmiennych we wszystkich obszarach poza środowiskowym, który także nie zawierał żadnych przesłanek do pogłębionej analizy.

Rozprawa zawiera także podsumowanie uzyskanych wyników oraz wnioski. Główny cel dysertacji udało się zrealizować przy wykorzystaniu opisanych metod. Postawiona główna hipoteza badawcza została odrzucona tylko w obszarze społecznym. W pozostałych trzech nie było podstaw do odrzucenia hipotezy, a więc nie odnotowano występowania zjawiska konwergencji w grupie 16 analizowanych miast wojewódzkich. W przypadku pierwszej hipotezy pomocniczej, która dotyczyła sigma dywergencji pomiędzy wszystkimi miastami wojewódzkimi, została przyjęta tylko w obszarze rynku nieruchomości. Świadczy to o polaryzacji rynków lokalnych. Druga hipoteza pomocnicza dotyczyła występowania zjawiska konwergencji „klubowej” pomiędzy miastami wojewódzkimi. Została ona potwierdzona na poziomie wskaźnika syntetycznego w obszarze gospodarczym (beta i sigma konwergencja) i w obszarze społecznym (beta i sigma konwergencja). Nie było podstaw do jej przyjęcia w przypadku obszar środowiskowego, natomiast w obszarze rynku nieruchomości udało się ją potwierdzić (beta konwergencja) w jednym ze skupień, jednak tylko w przypadku poszerzonej analizy i podziału miast na 4 grupy.

Uzyskane wyniki pozwalają na weryfikację dotychczasowej polityki rozwoju realizowanej w miastach przy wykorzystaniu wsparcia ze strony Unii Europejskiej. Obszary wskazujące na pozytywne tendencje rozwojowe, prowadzące do doganiania lepiej rozwiniętych miast należy nadal wspierać i realizować w dotychczasowej postaci. Pozostałe wymagają zmian, które pozwolą na ich szybszy rozwój społeczno-gospodarczy. Wyniki mogą być także

przydatne dla potencjalnych inwestorów, którzy decydują o lokalizacji swojej inwestycji. Miasta o wyższym potencjale, który jest wspierany na poziomie lokalnym, charakteryzują się szybszym rozwojem i mogą być lepszym wyborem na tle pozostałych.